

УДК 658.14.17

Ірина ХОМИН¹; Леся МАРУЩАК²¹Тернопільський національний економічний університет,
Тернопіль, Україна²Тернопільський національний технічний університет імені
Івана Пулюя, Тернопіль, Україна**ДИСБАЛАНС ЕКСПОРТНО-ІМПОРТНИХ ОПЕРАЦІЙ ЯК
НАСЛІДОК ПЕРЕКОСІВ ЦІНОУТВОРЕННЯ**

Резюме. Досліджено шляхи вирішення проблеми подолання дисбалансу експортно-імпортних операцій. Наголошено, що намагання зберегти ті чи інші сегменти зовнішнього ринку не може суперечити обґрунтованому ціноутворенню на експортні товари, адже ігнорування цього рівнозначне фінансуванню зарубіжних товаровиробників за рахунок вітчизняних. Що особливо актуальне нині, коли головною складовою вітчизняного експорту є сировина, або напівфабрикати, у той час, як імпортуються в основному готові товари з незрівнянно вищою часткою доданої вартості. Резюмовано, що необхідна переорієнтація грошових потоків з імпорту споживчих товарів на засоби прогресивних технологій для модернізації їхнього виробництва в Україні з вітчизняної сировини. А недолік сировинного експорту має бути подоланий передусім у металургійній та хімічній галузях, аграрному секторі економіки. Бо сподіватися на подальше розширення експорту за традиційною структурою його складових у теперішній ситуації марно.

Ключові слова: дисбаланс, експорт, імпорт, ціноутворення.

Iryna KHOMYN¹; Lesya MARUSCHAK²¹Ternopil National Economic University, Ternopil, Ukraine²Ternopil Ivan Puluj National Technical University, Ternopil, Ukraine**DISBALANCE OF EXPORT-IMPORTS OPERATIONS AS A RESULT
OF TRANSFER PRICING**

Summary. The article considers ways of solving the problem of overcoming the imbalance of export-import operations. It is noted that attempts to preserve certain segments of the foreign market can not contradict the reasonable pricing of export goods, because ignoring this is equivalent to financing of foreign producers at the expense of domestic ones. What is especially relevant nowadays, when the main component of domestic exports are raw materials or semi-finished products, while mainly finished goods with an incomparably higher share of added value are imported. Using statistical indicators, the main reasons for the imbalance of export-import operations, which until recently was a stable trend, have been investigated. It is emphasized that even in recent years, when this imbalance has allegedly been overcome, the active foreign trade balance is too shaky to assume that the outlined problem has lost its relevance at least because the main component of domestic exports are raw materials or semi-finished products, at that time, As imported mainly finished goods with an incomparably higher share of value added. It is summarized that the necessary reorientation of cash flows from the import of consumer goods to the means of advanced technologies for the modernization of their production in Ukraine from domestic raw materials. A shortage of raw materials exports should be overcome primarily in the metallurgical and chemical industries, the agrarian sector of the economy. For the hope of further expansion of exports by the traditional structure of its constituents in the present situation is useless when powerful producers such as China and India have entered the markets for steel products. Production of the Ukrainian agrarian sector as a result of periodic sharp price fluctuations in the foreign market can not ensure a stable inflow of foreign currency, and even more so become a compensator for its lack of access to the markets for metals or chemical products.

Key words: disbalance, export, import, pricing.

Постановка проблеми. Ще ранні меркантилісти В. Стаффорд (1554 – 1612), Г. Скаруффі (1519 – 1584), Б. Даванцатті (1529 – 1606) у своєму вченні висунули доктрину активного грошового балансу, який можливий за умови «жорсткої регламентації грошового обігу та зовнішньої торгівлі». Відповідно до неї «категорично заборонялося вивезення золота й срібла за межі країни, стимулювалося вивезення товарів за кордон та продаж їх за максимально високими цінами, всебічно обмежувався імпорт шляхом запровадження високих митних зборів на товари, що ввозяться» [4, с. 38].

Теперішній же стан в Україні у сфері зовнішньоекономічних відносин є прямо протилежним майже за всіма позиціями цієї доктрини. Отож ця проблема має важливе наукове і практичне значення й тому заслуговує на дослідження чинників, котрі зумовили її виникнення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Не можна стверджувати, що проблема зовнішньоторговельних взаємовідносин залишається осторонь уваги науковців. Приміром, ряд авторів підкреслює, що «в Україні кризові явища розвиваються за рахунок не стільки зовнішніх, скільки внутрішніх причин, зокрема:

1. Значне зростання обсягів зовнішньої заборгованості приватного сектору (до 100 млрд. доларів) внаслідок високих темпів кредитування за рахунок залучення кредитних ресурсів за межами країни, що є серйозною загрозою дестабілізації курсу гривні у зв'язку з необхідністю погашення великих обсягів короткотермінового боргу та значним дефіцитом рахунку поточних операцій.

2. Невиправдано високий рівень доларизації та великі зобов'язання банків в іноземній валюті.

3. Виникнення дисбалансу між попитом і пропозицією іноземної валюти на міжбанківському рахунку...

4. ....

5. Неконтрольоване зростання імпорту в Україну, у зв'язку з чим від'ємне сальдо зовнішньої торгівлі досягло 12,5 млрд. доларів» [3, с. 17].

Водночас, повністю підтримуючи резонансність цих висновків, необхідно зауважити, що тут констатується стан верхньої частини айсберга зовнішньоекономічних відносин, а його нижня частина – власне економічні чинники, які це зумовили, – потребують подальших досліджень.

Постановка завдання. Відтак, як завдання статті, визначено дослідження першопричин виникнення дисбалансу експортно-імпортних операцій, який упродовж років не тільки перевищував вказану цитованими авторами позначку від'ємного сальдо зовнішньої торгівлі, але це вже ставало стійким трендом, загрожуючи «точкою неповернення» до активного торговельного балансу. І навіть останні роки, коли цей дисбаланс нібито подоланий, активне зовнішньоторговельне сальдо надто хитке, аби можна було вважати, що окреслена проблема втратила свою актуальність хоча б тому, що головною складовою вітчизняного експорту далі є сировина або напівфабрикати, у той час, як імпортуються в основному готові товари з незрівнянно вищою часткою доданої вартості. А це рівнозначне фінансуванню зарубіжних товаровиробників за рахунок вітчизняних.

Адже, поза тим, що наведена доктрина ранніх меркантилістів донині є аксіомою у зовнішньоекономічних відносинах, і тривалий час принаймні виглядало, ніби до 2004 року її в Україні в цій сфері дотримувалися, раптово постала проблема дисбалансу експортно-імпортних операцій і пасивного сальдо за ними, відтак очевидною є необхідність її наукового осмислення та обґрунтування шляхів вирішення.

Виклад основного матеріалу. Динаміка зовнішньоторговельних операцій в

Україні нагадує економічний софізм Ф. Бастіа (1801 – 1850), для ілюстрації якого він наводив приклад: «Пан Т*** відправив із Гавра у Північно-Американські Штати корабель, навантажений французькими товарами, переважно тими, які називаються *паризькими виробами*¹, на 200 тис. франків. Ця цифра була оголошена на митниці... Але при виході з порту нещасний корабель затонув... Тим часом митниця, зі свого боку, вписала 200 тис. франків у відомість *вивізних товарів*. Оскільки їй буде нічого записати на звороті аркуша у відомості ввізних товарів, ... то в корабельній аварії побачать ясний і чистий прибуток для Франції у 200 000 франків. Із цього можна зробити... висновок: Франція володіє найбільш простим засобом для щохвилинного подвоєння своїх капіталів. Для цього їй досить провезти ці капітали через митницю і повикидати їх у море» [1, с. 634 – 635].

Правда, з тією відмінністю, що, по-перше, вивозяться з України не «паризькі вироби», а вкрай необхідні для власних потреб. По-друге, все відбувається відповідно до слів іншого вченого – Дж. Кейнса, який з посиланням на меркантилістів зауважував, що вже вони розуміли: надмірна конкуренція (а саме такою нині вона є на ринку металу, хімічних засобів, електроенергії тощо) може призвести до невідповідного для країни співвідношення цін на експортні й імпорتنі товари.

Зокрема, він указав: Так, Мелін писав у своєму «*Lex Mercatoria*» (1622): «Не старайтесь продавати дешевше інших на шкоду державі під приводом збільшення торгівлі. Торгівля не розширюється, коли товари дуже дешеві, тому що дешевизна впливає зі слабкого попиту й браку грошей, що й робить речі дешевшими; навпаки, торгівля збільшується, коли наяву достаток грошей і товари дорожчають, користуючись попитом» [2, с. 312].

Певна річ, наведений перед тим економічний софізм Ф. Бастіа багатьма не буде сприйнято як аргумент, мовляв, на те він і софізм, тобто логічний виверт, який навмисне імітує формальну правильність мислення. Бо насправді пасивне сальдо – це втрати громадян держави, у той час, як прибуток є виграшем одного пана Т***. Українські ж реалії до цього додають ще й абсолютну втрату іноземної валюти, яка досить часто осідає в офшорних зонах, тому доктрина меркантилістів проявляється стосовно вітчизняної економіки повною мірою.

Тим більше, що в Україні реалією у зв'язку з цим є інший парадокс, описаний Огюстом де Сен-Шамансом (1777 – 1861), державним радником і протекціоністом: «Якщо з нормального обсягу виробленої продукції якої-небудь країни, оціненого в 50 мільйонів франків, буде продано за кордон товару на 15 мільйонів, то решта товару на 35 мільйонів, будучи не в змозі задовольнити нормальний попит, підвищаться в ціні й дійде до вартості 50 мільйонів» [1, с. 646]. Власне в цьому якраз глибинні причини теперішньої фінансово-економічної кризи, яка унеможлиблює формування достатніх для збалансованого розвитку економіки обсягів фінансових ресурсів, адже зважаючи на значення від'ємного сальдо за експортно-імпортними операціями України впродовж 2005 – 2013 років, очевидно, що загальні втрати економіки України надто вагомі, аби далі ігнорувати проблему подолання дисбалансу експортно-імпортних операцій (табл. 1).

¹ Паризькими виробами називались предмети розкоші, головним чином, жіноча одежа і парфумерія – основна стаття вивозу Парижу.

Таблиця 1

Порівняння сальдо експортно-імпортних операцій за 2000 – 2015 роки (млн. дол. США)

Table 1

Comparison of balance of export-import operations for 2000 – 2015 (mln. USD)

Експорт й імпорт товарів за 2000 – 2015 роки							
Роки	Експорт	Імпорт	Сальдо	Роки	Експорт	Імпорт	Сальдо
2000	14572,5	13956,0	616,5	2008	66954,4	85535,3	– 18580,9
2001	16264,7	15775,1	489,6	2009	49294,0	50606,6	– 1312,6
2002	17957,1	16976,8	980,3	2010	63164,6	66189,9	– 3025,3
2003	23066,8	23020,1	46,7	2011	82186,4	88843,4	– 6657,0
2004	32666,1	28996,8	3669,3	2012	82408,9	91394,2	– 8985,3
Разом	104527,2	98724,8	5802,4	2013	78157,3	84595,8	– 6438,5
2005	34228,4	36136,3	– 1907,9	2014	64422,2	60801,8	3620,4
2006	38368,0	45038,6	– 6670,6	2015	47863,7	43939,4	3924,3
2007	49296,1	60618,0	– 18321,9				

Джерело : Статистичні щорічники України за 2000 – 2015 роки. – С. 222, 225, 234, 235, 244, 256.

Зокрема, тільки впродовж 2005 – 2013 років Україна «профінансувала» економіку інших держав на суму 71,9 млрд. доларів США, іншими словами віддавши із-за надмірного імпорту 3,8 бюджетів своїх доходів рівня 2015 року. В окремі роки доходило до того, що негативне сальдо за експортно-імпортними операціями досягало більше половини суми Державного бюджету – як-от у 2007 – 2008 роках.

Якби в 2005 – 2013 роках удалося втримати коефіцієнт покриття експортом товарів їхній імпорт хоча б на середньому рівні ($104527,2 : 98724,8 = 1,06$), досягнутому впродовж 2000 – 2004 років, не кажучи вже про останній рік цього періоду, коли воно було найвищим, то про негативний платіжний баланс в Україні знали б хіба що з теорії. Й видається, що такі міркування обґрунтовані, позаяк у 2014 – 2015 роках саме так і сталося.

З огляду на такі перепади цілком переконливим можна вважати, що ігнорування доктрини ранніх меркантилістів призвело до надмірних втрат для економіки України, які складаються не тільки із зафіксованого від'ємного сальдо зовнішньої торгівлі, але й упущених можливостей мати такі кошти, яких було б достатньо для інвестицій, здатних забезпечити інноваційний розвиток України на всіх вирішальних напрямках, насамперед у металургії, хімічному комплексі, видобутку нафти й газу, агросекторі тощо, адже вони цілком співставні із загальною сумою вкладень в основний капітал (табл. 2).

Таблиця 2

Від'ємне сальдо за експортно-імпортними операціями та обсяги зовнішнього фінансування в Україні за 2005 – 2015 роки, млн. доларів США

Table 2

Negative balance for export-import operations and volumes of external financing in Ukraine for 2005 – 2015, mln USD

Показники/роки	2005	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Від'ємне сальдо	1907,9	3025,3	6657,0	8985,3	6438,5	... ²	... ³
Зовнішнє фінансування	948,2	40053,0	44806,0	50333,9	55296,8	57056,4	54041,9

Джерело: Статистичні щорічники України за 2005 – 2015 роки. – С. 222, 225, 234, 235, 244, 256.

² Сальдо позитивне.³ Сальдо позитивне.

Починаючи з 2005 року, сума приросту зовнішнього фінансування практично формувалася за рахунок валютних надходжень з України, причому від'ємне сальдо за експортно-імпортними операціями його навіть перевищувало: тільки впродовж 2010 – 2013 років сума перевищення вивезення валюти з України над її ввезенням становила 25106,5 млн. доларів США, а приріст зовнішнього фінансування 15243,8 млн. доларів США. В наступних роках становище дещо покращилося за рахунок позитивного сальдо (в 2014 – 2015 роках + 3620,4 та 3924,3 млн. доларів США відповідно). Проте навіть до паритетності сумарних обсягів вивезеної валюти і приросту зовнішнього фінансування наразі ще далеко. Отож таке перевищення від'ємного сальдо за експортно-імпортними операціями над зовнішніми запозиченнями налаштовує на думку, чи не є це першопричиною і джерелом других та надмірного росту споживчих цін на внутрішньому ринку згідно зі згадуваним парадоксом О. де Сен-Шаманса. Відтак – інфляція, яка ніяк не може вгамуватися й загрожує знову знецінити національну грошову одиницю.

Звичайно, можна зауважити, що імпорт товарів забезпечує децицію доходів Державного бюджету України. Але це лише слабка втіха, бо, по-перше, ці кошти ніяк не нівелюють надмірних втрат валютних ресурсів. По-друге, ПДВ, отриманий від продажу імпортних товарів, за принципом бумеранга, вдаряє по видатках бюджету. І не тільки тому, що його сплачують всі покупці, в тому числі й ті, які фінансуються з бюджету, але й через непряме підштовхування виплат громадянам, насамперед щодо оплати праці й соціальних компенсацій.

Отож у кінцевому підсумку виходить, що гиря платіжного дисбалансу зовнішньоекономічних відносин стримує вітчизняні інвестиції, й уже без жодного камуфляжу видно, що вона має стабільний крен у бік інвестування закордонного виробника. Тому тут мимоволі виникає наразі риторичне запитання, яка ж усе таки головна причина, коли при стрімкому нарощуванні експорту власної продукції це відразу зумовило не те, що адекватний, а випереджаючий ріст імпорту товарів, причому й таких, яких в Україні мало б не тільки вистачати, але й повинен був утворитися їхній значний надлишок, якщо виходити з уже досягнутих у минулому показників виробництва. Тут мається на увазі передусім невикористаний потенціал аграрного сектору стосовно забезпечення хоча б власних потреб у продовольчих товарах.

Адже навіть якщо брати за відправну точку показники 1990 року (а вони не були апогеєм розвитку тваринництва), то очевидно, що Україні цілком під силу в кілька разів збільшити поголів'я тварин й виробництво м'ясо-молочної продукції проти теперішнього рівня. Відтак алогізмом виглядає, що при потенційних можливостях «прогодувати 300 – 320 млн. осіб..., протягом останніх 15 років споживання м'яса і м'ясопродуктів у середньому за рік у розрахунку на члена сім'ї зменшилося на 43,7%, молока і молочних продуктів – на 34,1%, яєць – на 29,4%, риби та рибних продуктів – на 24,6% ягід і винограду – на 51,8%» [3, с. 59 – 61].

Проте ці потенційні можливості ними й залишаються, оскільки всупереч теорії трьох факторів виробництва, сформульованій видатним французьким економістом Ж.-Б. Сеєм (1767 – 1832), за якою ними є праця, земля й капітал [4, с. 273], останній спрямовується не в аграрне виробництво, яке може продукувати конкурентоздатну продукцію та заодно пожвавити внутрішній ринок продовольства, зважаючи на його незаповненість. Тому надмірний і значною мірою неконтрольований імпорт, а в «металургію, розбудовану в роки сталінської індустріалізації», яка «забезпечує половину експорту...», хоча «до 60% сталі в Україні виробляється за старими технологіями» й «у нинішньому стані багатомільярдні експортні доходи металургії аж ніяк не сприяють стратегічним завданням розвитку України. Вони привласнюються вузьким колом осіб, а сама галузь із технологією середини минулого століття просто виснажує природний потенціал країни» [3, с. 81 – 82].

Причому металургійний комплекс ще й не забезпечує власних потреб навіть у чорних металах, і щороку їх імпортується в Україну на мільярди доларів США. Якщо до цього додати пільги щодо оплати вартості енергоносіїв: електроенергії та особливо – газу, власне ціна якого поряд із ціною на нафту⁴ зумовила дефіцит платіжного балансу за зовнішньоекономічними операціями, то нераціональність нинішньої експортно-імпоротної структури стає очевидною.

Отож видається, що замість фінансування нераціональної структури імпорту, доцільніше спрямувати іноземну валюту на реальну реконструкцію вітчизняної металургії, що дасть можливість забезпечити це швидше, ніж за рахунок іноземних інвестицій, сподівання на отримання яких з огляду на їхні обсяги, надто примарне. Адже в кожній із зазначених областей на імпорт чорних металів щороку витрачається куди більше валюти, ніж надходить іноземних інвестицій і, таким чином, знову ж виглядає, що їхнім джерелом для зарубіжних інвесторів, як це не парадоксально, є власне кошти вітчизняних імпортерів.

Водночас і в аграрному секторі, попри постійне позитивне сальдо за зовнішньоторговельними операціями, їхня структура теж далека від досконалості, позаяк Україна навіть утратила здобуті позиції щодо експорту насамперед цукру, яловичини, вершкового масла. Домінуючою є неперероблена продукція рослинництва, яка займає майже три чверті його сумарного обсягу. При цьому експортні ціни на вітчизняну сільськогосподарську продукцію на третину й більше нижчі від світових. Отож вони не сприяють накопиченню фінансових ресурсів для розвитку виробництва, тим паче, що левова частка суб'єктів господарювання не має доступу до валютних коштів. У той час, як «є канадський досвід, коли фермер отримує не тільки початкову ціну від експорту продукції, але й значну частку прибутку від зовнішньоторговельних операцій, тоді як наш сільськогосподарський товаровиробник навіть не знає кінцевої ціни свого зерна» [5, с. 69].

То, можливо, краще змінити напрями руху іноземної валюти, аби переламати ситуацію з експортно-імпортними операціями, тим більше, що в багатьох випадках нарощування першого досягається за рахунок демпінгових цін або ж непомірних пільг чи дотацій як промисловим, так і сільськогосподарським товаровиробникам. Отож думається, що саме наведення порядку у фінансовій сфері щодо руху грошових потоків, передусім в іноземній валюті, дозволить не тільки усунути наявні невідповідності щодо її раціонального витрачання, але й перекося у ціноутворенні, коли на внутрішньому ринку та чи інша продукція вітчизняних товаровиробників продається дорожче, ніж за рубежом.

Очевидно: якщо йти на випередження, то вже зараз треба диверсифікувати грошові потоки із консервації відсталих технологій на прогресивні перш за все з метою розвитку аграрного сектору, який, поряд із забезпеченням внутрішніх потреб України в продовольстві, отже відмови від значної частки його імпорту, створить тим самим можливість коли й не для зниження, то принаймні пригальмування зростання цін на нього. Заодно це зумовить побічний, але не менш важливий ефект, який проявлятиметься у збільшенні попиту на промислові товари, від сільськогосподарського машинобудування, – в першу чергу, до всіх інших – як наслідок відносного зменшення частки сукупних витрат домогосподарств на продовольство. І краще змінити напрями руху іноземної валюти, аби переламати ситуацію з експортно-імпортними операціями,

---

⁴ Приміром, у 2004 році, коли ціни на такі енергоносії були більш-менш помірними, співвідношення загального обсягу експорту й імпорту за енергетичними матеріалами, нафтою та продуктами її перегонки становило у найбільш енергоємних регіонах України, тобто, Дніпропетровській – 0,58 : 1,0; Донецькій – 1,01 : 1,0; Запорізькій областях – 0,46 : 1,0. Але вже у 2005 році воно кардинально змінилося, ставши відповідно таким: 0,18 : 1,0; 0,68 : 1,0; 0,32 : 1,0, й далі ще більше погіршувалося.

тим більше, що у багатьох випадках нарощування першого досягається за рахунок демпінгових цін або ж непомірних пільг чи дотацій як промисловим, так і сільськогосподарським товаровиробникам.

Висновки. Сподіватися на подальше розширення експорту за традиційною структурою його складових у теперішній ситуації марно, коли на ринки металопродукції вийшли такі потужні виробники, як Китай та Індія. Продукція ж аграрного сектору України внаслідок періодичних різких коливань цін на зовнішньому ринку не може забезпечити стабільного надходження іноземної валюти, а тим більше стати компенсатором її недобору на ринках металу чи хімічних товарів.

Очевидно вже зараз треба переорієнтувати грошові потоки з консервації відсталих технологій на прогресивні, перш за все з метою розвитку аграрного сектору, який, поряд із забезпеченням внутрішніх потреб України в продовольстві, отже відмови від значної частки його імпорту, дасть тим самим можливість коли й не знизити, то принаймні пригальмувати цінове зростання на нього. Заодно це зумовить побічний, але не менш важливий ефект, який проявлятиметься у збільшенні попиту на промислові товари, від сільськогосподарського машинобудування, – в першу чергу, до всіх інших, – як наслідок відносного зменшення частки сукупних витрат громадян на продовольство.

Втім це лише суб'єктивні міркування авторів, тому вони можуть бути й помилковими з урахуванням реалій, що виникають у сфері зовнішньоекономічної діяльності. Відтак подальші дослідження проблеми, яка стала основою пропонованої статті, можуть бути перспективними.

Conclusions. To hop for further expansion of exports according to the traditional structure of its components in the present situation is useless when powerful producers such as China and India have emerged in the steel markets. The production of the Ukrainian agrarian sector as a result of periodic sharp price fluctuations in the foreign market can not ensure a stable inflow of foreign currency, and even more so become a compensator for its lack of access to the markets for metals or chemical products.

Obviously, now it is necessary to reorient the cash flows from the conservation of backward technologies to the progressive ones first of all for the purpose of developing the agrarian sector, which, along with ensuring the internal needs of Ukraine in food, hence the refusal of a significant part of its import, will thus give the opportunity, if not lower, Then at least slow down the price growth on it. At the same time, this will have a side effect, but equally important, which will be manifested in increasing demand for industrial goods, from agricultural machinery, first and foremost, to all others – as a consequence of a relative reduction in the share of total expenditures of citizens on food.

However, these are only subjective considerations of authors, due to the analysis of statistical indicators in conjunction with statements of economic theory. Thus, they may be wrong taking into account the realities that arise in the field of foreign economic activity. Therefore, further research of the problem that became the basis of the proposed article may be promising.

Використана література

1. Бастиа, Ф. Экономические гармонии. Избранное [Текст] / Фредерик Бастиа; [предисл. Гр.Г. Санова; пер. с франц. Ю.А. Школенко]. – М.: Эксмо, 2007. – 1200 с.
2. Кейнс, Дж.М. Общая теория занятости, процента и денег [Текст] / Дж.М. Кейнс. – М.: Гелиос АРВ, 2002.
3. Ковальчук, Т.Т. Актуалітети політики розвитку [Текст] / Т.Т. Ковальчук, В.К. Черняк, В.Я. Шевчук. – К.: Знання, 2009. – 326 с.
4. Сей, Ж.Б. Трактат о политической экономии, 1803 [Текст] / Ж.Б. Сей. // 25 ключевых книг по экономике. – Изд. «Урал LTD», 1999.
5. Ушачев, И. Экономический механизм реализации Государственной программы развития сельского хозяйства и регулирования рынков сельскохозяйственной продукции, сырья и продовольствия на 2013 – 2020 гг. [Текст] / И. Ушачев // АПК: экономика, управление, 2012. – № 11. – С. 3 – 7.

References

1. Bastiat F. Economic harmony (Trans. from Eng.). Moscow: Eksmo (in Russ.), 2007.
2. Keynes J.M. General theory of employment, interest and money, J.M. Keynes. Moscow: Gelios ARV, 2002.
3. Kovalchuk T.T., Chernyak V.K., Shevchuk V.Y. Actuals of development policy. Kyiv: Knowledge, 2009.
4. Say J.B. A Treatise on Political Economy 1803, J.B. Say. 25 key books of economics. Ural LTD, 1999.
5. Ushachev I. Economic mechanism of implementation of the State program for agricultural development and regulation of agricultural products, raw materials and food markets for 2013 – 2020. I. Ushachev AIC: Economics, Management, 2012. No. 11, pp. 3 – 7.

Отримано 11.10.2017

УДК 657.2.016

Петро ХОМИН; Олександра КІЛЯР; Ольга ПАВЛИКІВСЬКА

**Тернопільський національний технічний університет імені
Івана Пулюя, Тернопіль, Україна**

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК НА ТЛІ ВІРТУАЛІЙ

***Резюме.** Розглянуто проблему спрощеного підходу до проблем облікової теорії, які вимагають ґрунтовного опрацювання. На підставі аналізу видань зарубіжних авторів і вітчизняних публікацій доведено безпідставність приписування першим віртуальних найменувань, які легковажно підхоплюються окремими з іншими як мотивація заміни назви бухгалтерський облік з метою доведення, нібито таким полегшеним способом можна позбутися цих проблем. Наголошено на ілюзорності подібних сподівань і необхідності поглиблення наукових досліджень облікової проблематики, а не тиражування утопій, нібито головною проблемою є його перейменування.*

***Ключові слова:** бухгалтерський облік, віртуальність, облікова проблематика, термінологами.*

Peter KHOMYN; Alexandra KILYAR; Olga PAVLYKIVSKA

Ternopil Ivan Puluj National Technical University, Ternopil, Ukraine

ACCOUNT AT THE WIDE VIRTUAL

***Summary.** The problem of the simplified approach to the problems of accounting theory, which requires a thorough examination, is considered. On the basis of the analysis of publications by foreign authors and domestic publications, it is necessary to groundlessly attribute the first virtual names, which are frivolously taken up by some of the others as a motivation for replacing the name of accounting in order to prove that such a lightened way can be eliminated from these problems. Emphasizes the illusory nature of such expectations and emphasizes the need to deepen scientific research accounting issues, rather than replicating utopias, allegedly the main problem is its renaming. After all, juggling names replaces scientific developments in the theory of accounting by their simulation. And with the fact that the link between accounting and management can not be avoided, this does not mean rejecting planning, forecasting, etc. as a result of the introduction of the ephemeris „strategic accountin“, which is proposed to embrace almost all applied economic sciences from computer science, cybernetics, strategic management, Forecasting of economic phenomena and processes to information systems and technologies and other sciences exclusively. For foreign authors, whose works became the basis of this storm in a glass of water, emphasize that in reality it is a question of calculations in strategic management, or a little more concretely – managerial planning calculations in the context of the business strategy implemented by the organization.*

***Key words:** accounting, virtuality, accounting problems, terminology.*

Постановка проблеми. Полегшений доступ до тиражування наукових праць